

ГЛОБАЛЬНІ ЗМІНИ КЛІМАТУ — ПОТЕПЛІННЯ

*Жовта Н.А.,
здобувач вищої освіти
спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
Миколаївський національний аграрний університет*

Сьогодні існують переконливі наукові докази того, що відбувається глобальна зміна клімату. Термін "глобальна зміна клімату" має набагато ширше значення, ніж потепління атмосфери – це перебудова всіх геосистем на планеті.

При цьому потепління – це всього лише один з його аспектів. Крім зростання температури, на планеті відбувається ціла низка змін у складній кліматичній системі Землі, пов'язаних із глобальною зміною клімату.

Проявами глобальних кліматичних змін є потепління атмосфери й океану, зменшення льодовиків, підйом рівня моря. Упродовж кожного з останніх трьох десятиліть поверхня Землі поступово ставала тепліше, ніж будь-коли раніше, починаючи з 1850 р. За останні два десятиліття зменшилася маса льодовикових щитів у Гренландії й Арктиці. У всьому світі триває скорочення площ, зайнятих льодовиками..

Зміни клімату, які відбуваються в результаті глобального потепління, посилюють конкуренцію за воду, продукти харчування та пасовища в регіонах, де люди жили протягом тисячоліть. Деякі території стають непридатними для проживання й змушують людей мігрувати в регіони з більш комфортними умовами для життя. Лише у 2018 р. 17,2 млн у 148 країнах змушені були залишити свої домівки через природні катастрофи. Наслідки цих міграцій можуть бути причиною нових криз і конфліктів.

Згідно з матеріалами доповіді Міжурядової групи експертів зі зміни клімату, в період 2008-2018 років середня температура повітря зросла на $1,0^{\circ}\text{C} \pm 0,2^{\circ}\text{C}$ вище доіндустріальних рівнів. На думку експертів, глобальне потепління досягне рівня $1,5^{\circ}\text{C}$ (межі встановленої Паризькою кліматичною угодою 12 грудня 2015 р.) в період між 2030 та 2052 роками, за умови збереження теперішнього темпу зростання температури [1].

Вплив кліматичних змін уже спостерігається по всій планеті. Однак ці зміни розподілені територіально нерівномірно, відтак різні частини світу відчують їх по різному. Середнє потепління на $1,5^{\circ}\text{C}$ підвищує ризик появи хвиль тепла (аномально спекотних періодів) та сильних опадів.

Зростання температури призведе до осушення багатьох річок та озер, що, в свою чергу, прискорить колообіг води в природі. Такий сценарій призведе до збільшення нерівномірності розподілення річної норми опадів, тобто в результаті сильних злив за декілька днів може випасти сезонна норма опадів для регіону (наприклад у 2018 році на Запоріжжі за 1,5 доби випала третина річної норми опадів, проте перед цим 90 днів дощів не було взагалі).

За результатами досліджень, такий рівень потепління призведе до підвищення рівня світового океану на 40 см до 2100 року (внаслідок танення льодовиків), у тропічному поясі та Середземномор'ї клімат стане значно посушливішим. Це призведе до зменшення запасів прісної води в регіонах приблизно на 10%. Крім того зростання температури на $0,5^{\circ}\text{C}$ спричинить значне зростання величини пікових значень температури у спекотний період та збільшить тривалість і періодичність хвиль тепла в Центральній та Східній Європі. Цей чинник створює підвищену небезпеку для життя та здоров'я метеорологічно-чутливих людей. Так, за даними WMO (World Meteorological Organization), у 2019 році впливу екстремально високих температур зазнало 220 мільйонів вразливих людей похилого віку, що на 11 мільйонів більше за попередній «рекорд» 2015 року.

Політика на міжнародному, національному та місцевому рівнях значною мірою впливає на ефективність проектів з адаптації та пом'якшення наслідків глобальних змін клімату. Особливого значення для ефективного пом'якшення впливу набуває міжнародне співробітництво. На відміну від пом'якшення наслідків, проекти адаптації в основному зосереджені на локальному, національному та частково міжнародному рівні.

Більшість експертів погоджуються, що сьогодні ефективними шляхами подолання глобальних кліматичних змін є проекти з пом'якшення наслідків, пов'язані зі зменшенням викидів парникових газів, отриманням і зберіганням вуглецю та проекти з адаптації до кліматичних змін, пов'язані із пристосуванням до існуючого або очікуваного клімату та його впливу. Зазначені підходи адаптації та пом'якшення наслідків є взаємодоповнюючими. Як адаптація, так і пом'якшення наслідків можуть, з одного боку, зменшувати ризики зміни клімату та забезпечувати їхній менеджмент, з іншого – створювати додаткові ризики. Тому стратегічні заходи реагування на зміни клімату включають аналіз як ризиків, так і вигод від упровадження проектів з адаптації й пом'якшення наслідків.

Отже, глобальне потепління та зміни клімату, які полягають не лише в зростанні температури, але й у появі аномальних погодних явищ, таненні льодовиків і підвищенні рівня Світового океану, зміні популяції та ареалів проживання тварин тощо, є однією з причин переміщення людей у всьому світі. Сьогодні немає єдиного підходу щодо того, як називати таких осіб. На нашу думку, їх можна назвати кліматичними мігрантами, оскільки причиною їх переміщення є саме зміни клімату. Світове співтовариство проводить багато міжнародних конференцій, переговорів, дискусій, зустрічей, у ході яких обговорює цю проблему і її вплив на міграційні процеси, але поки не прийнято жодного нормативно-правового документа, який би регулював кліматичну міграцію й захищав права кліматичних мігрантів.

Бібліографічний список:

1. Зміни клімату: глобальне потепління – не міф URL: <https://www.rnpp.rv.ua/zmini-klimatu-globalne-poteplinnya-%E2%80%93-ne-mif.html>.
2. Глобальне потепління –проблема, що не має кордонів. URL: <https://phc.org.ua/news/globalne-poteplinnya-problema-scho-ne-mae-kordoniv>
3. Зміна клімату. Загальний огляд. URL: <https://www.amnesty.org.ua/zmina-klimatu/>.
4. Кліматичні зміни призведуть до масових міграцій. Світовий банк. URL: <https://zik.ua/news/2018/03/20>.

*Науковий керівник:
д-р економічних наук, професор,
декан обліково-фінансового факультету
Вишневецька О.М.*